

LISA 6

KINNITATUD

SA Eesti Teadusagentuur juhatuse 05.02.2021

käskkirjaga nr 1.1-4/21/14

Rühmagrandi taotluste hindamise juhend

1. Reguleerimisala

- 1.1. Käesoleva hindamisjuhendiga kehtestatakse „Rühmagrandi tingimuste ja korra“ alusel esitatavate taotluste hindamise kriteeriumid ning hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise põhimõtted.
- 1.2. Käesolevas juhendis reguleerimata küsimustes on Sihtasutusel Eesti Teadusagentuur (edaspidi *teadusagentuur*) õigus langetada kaalutletud otsuseid, kaasates vajadusel eksperte.

2. Taotluste hindamine

- 2.1. Granditaotluste hindamine toimub Eesti Teadusinfosüsteemis (edaspidi ETIS).
- 2.2. Kõiki taotlusi hinnatakse samade kriteeriumide alusel ning tuginedes samadele menetlusreeglitele, tagades kõikide taotluste võrdse kohtlemise.
- 2.3. Taotluste lõpliku paremusjärjestuse moodustamisel arvestatakse kogu asjakohast teavet ja võrreldakse taotlusi valdkondliku (sh alamvaldkondliku) pingerea kontekstis. Ekspertkomisjon ja hindamisnõukogu võivad taotluste hindamisel kasutada taustamaterjalina taotleja bibliomeetriliste näitajate ülevaadet.
- 2.4. Taotluste hindamine on kolmeastmeline:
 - 2.4.1. Igale taotlusele koostavad retsensiooni vähemalt kaks sõltumatut retsensenti. Retsensentidest vähemalt üks peab olema välisriigist.
 - 2.4.2. Ekspertkomisjon koostab igale taotlusele koondhinnangu, võttes aluseks retsensioonides antud hinded ja nende põhjendused, kuid need ei ole ekspertkomisjonile siduvad.
 - 2.4.3. Hindamisnõukogu annab igale taotlusele lõpphinnangu, võttes aluseks ekspertkomisjoni koondhinnangu, kuid see ei ole hindamisnõukogule siduv, ning kinnitab taotluste valdkondliku paremusjärjestuse.
 - 2.4.4. Võrdse punktisummaga taotluste paremusjärjestusse seadmisel lähtub hindamisnõukogu punktis 4.3 kirjeldatud põhimõtetest.

3. Hindamiskriteeriumid ja hindamiskaala

3.1. Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamisel tuleb lähtuda järgmistest hindamiskriteeriumidest ning hindeid tuleb põhjendada. Põhjenduses tuleb vastata igale alakriteeriumi punktile (st vastus punktile 1.1, 1.2 jne). Juhul, kui hinne jääb kahe täisarvulise hinde vahele (nt hinne „Väga hea-suurepärase“), tuleb põhjendada, mis jäi puudu kõrgemast täisarvulisest hindest (nt „Suurepärase“).

Hindamiskriteerium	Alakriteeriumid	Hinde-skaala
1. Uurimisprojekti teaduslik põhjendus, sh originaalsus ja idee asjakohasus, eesmärkide selgus ja ambitsioonikus	<p>1.1. Kui hästi ja selgelt on taotlus põhjendatud?</p> <p>1.2. Kui täpselt on selles määratletud uurimisküsimused ja/või (v.a põhjendatud erandjuhtudel) hüpoteesid?</p> <p>1.3. Kui ambitsioonikad on projekti eesmärgid?</p> <p>1.4. Mil määral on projektiidee uurimisvaldkonna kontekstis originaalne ja/või relevantne?</p> <p>1.5. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	1 kuni 5
2. Uurimisprojekti teostatavus (tööplaan, riskianalüüs), sh meetodid, ressursid ja taristu	<p>2.1. Kui sobivad ja asjakohased on kavandatud uurimismeetodid?</p> <p>2.2. Kui läbimõeldud ja eesmärgipärane on tööplaan ning ülesannete jaotus?</p> <p>2.3. Kui hästi on teadvustatud võimalikke teaduslikke või metodoloogilisi probleemvaldkondi ning kirjeldatud riskide maandamise meetmeid ja varuplaani?</p> <p>2.4. Mil määral toetab uurimistöö keskkond, sh teadustaristu, kavandatud projekti eesmärkide saavutamist?</p> <p>2.5. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	1 kuni 5
3. Taotleja pädevus ja potentsiaal, sh tema viimase 10 aasta teadustegevus, ning uurimisrühma tugevus ja potentsiaal	<p>3.1. Milline on taotleja teadussaavutuste tase viimasel 10 aastal?</p> <p>3.2. Kui sobiv on kavandatud projekti edukaks elluviimiseks taotleja teaduslik pädevus ja senine kogemus, sh uurimisrühmade juhtimise, noorte teadlaste juhendamise ja riiklikes ja/või rahvusvahelistes uurimisprojektides osalemine?</p> <p>3.3. Kui hästi on põhjendatud uurimisrühma liikmete koosseis, et tagada projekti eesmärkide saavutamine (rühma liikmete pädevuste vastavus ülesannetele) ning rühma mitmekesisus ja jätkusuutlikkus (nt teaduslik pädevus, sooline tasakaal, erineval karjääriastmel olevad teadlased, doktorandid, tehniline personal (kui asjakohane) jne)?</p> <p>3.4. Kui hästi on läbi mõeldud ja kavandatud eesmärkide saavutamiseks vajaliku uurimisrühma välise pädevuse kaasamine (nt teistelt erialadelt,</p>	1 kuni 5

	<p>välistelt ekspertidelt, rakendajatelt ja teistelt huvigrupidelt (kui asjakohane))?</p> <p>3.5. Kui taotleja on varem saanud teadusagentuurilt personaalset uurimistoetust, siis kas see (need) projekt(id) on olnud teaduslikult edukas (edukad)?</p> <p>Seda alakriteeriumi hindavad ainult eksperdikomisjon ja hindamisnõukogu.</p> <p>3.6. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	
<p>4. Projekti potentsiaalne teaduslik mõju (panus teadusvaldkonna arengusse, teaduslik läbimurre, olulisus teadusvaldkondade üleselt ja siseselt, interdistsiplinaarsuse edendamine (kui asjakohane), (rahvusvaheline) teaduskoostöö, noorte teadlaste juhendamine, teadmussiire jne) ja eeldatavate tulemuste rakendusvõimalused, arvestades uurimissuuna spetsiifikaga</p>	<p>4.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti potentsiaalset teaduslikku mõju (arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat)?</p> <p>4.2. Milline on eeldatavate tulemuste potentsiaalne teaduslik mõju?</p> <p>4.3. Mil määral edendab projekt interdistsiplinaarset uurimistööd (kui asjakohane)?</p> <p>4.4. Mil määral toetab projekt noorte teadlaste väljaõpet, oskusi ja karjääri?</p> <p>4.5. Mil määral edendab projekt rahvusvahelist koostööd ja suurendab Eesti teaduse nähtavust rahvusvaheliselt?</p> <p>4.6. Millised on projekti eeldatavate tulemuste võimalikud rakendussuunad?</p> <p>4.7. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud teistele teadlastele uurimistöö tutvustamisega projekti seisukohast relevantsete (rahvusvaheliste) teadmiste vahetusega seotud tegevused?</p> <p>4.8. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	1 kuni 5
<p>5. Teaduseetika, sh uurimisprojekti elluviimisega kaasnevad võimalikud eetilised riskid; asjaomase eetikakomitee läbivaatust või kooskõlastust vajavate uurimismeetodite kasutamine (vastava kooskõlastuse vajadust kontrollib eksperdikomisjon); uurimustöö puutumus Nagoya protokolliga</p>	<p>5.1. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt hinnatud seda, kas projektis tõstatuvad teaduseetika küsimused (nt inimeste osaluse ja loomadega seotud küsimused; soolise, vanuselise, kultuurilise jmt mitmekesisuse küsimused; poliitilised, usulised, ühiskondlikud, ajaloolised ja teised tundlikud teemad; loodusliku mitmekesisuse säilitamine, keskkonnaalane sekkumine jne)?</p> <p>5.2. Kas taotluses on kirjeldatud tegevuskava, millest juhendatakse teaduseetika juriidiliste nõuete</p>	0 kuni 1

	<p>tagamisel (nt eetikakomitee kooskõlastus, konkreetsed uuringuprotokollid jne) ja selgitatud, kuidas neid nõudeid projekti jooksul täidetakse?</p> <p>5.3. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt käsitletud võimalikke teaduseetikaga seotud riske, mis võivad projekti jooksul tekkida (nt tõendid ja autorsuse küsimused, andmete ja intellektuaalomandi omandiõigus jne)?</p> <p>5.4. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	
<p>6. Teadusandmete haldamine, sh teadusandmete loomise, kogumise, haldamise, säilitamise ja kaitsmisega seotud küsimused; kas teadusandmeid jagatakse või tehakse avalikult kasutatavaks ja mil viisil</p>	<p>6.1. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt kirjeldatud teadusandmete haldamisega seotud küsimusi, sh andmete säilitamist ja varundamist, kaitsmist, andmetega seotud õiguste küsimusi, (asutusesiseseid) avaandmete reegleid jne?</p> <p>6.2. Kas taotluses on kirjeldatud tegevuskava, millest juhendatakse andmehalduse juriidiliste nõuete tagamisel (nt tundlike andmete kogumine, haldamine, säilitamine ja hävitamine; valdkonnaspetsiifilised andmekaitse nõuded jne) ja selgitatud, kuidas neid nõudeid projekti jooksul täidetakse?</p> <p>6.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	0 kuni 1
<p>7. Olulisus Eesti kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindavad ainult eksperdikomisjon ja hindamisnõukogu.</i></p>	<p>7.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti teadusvälist olulisust Eestile (arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat)?</p> <p>7.2. Kui olulised on projekti eeldatavad tulemused Eesti kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele? Tulenevalt uurimissuuna ja/või -teema spetsiifikast sõltub olulisuse määr vastusest ühele või mitmele järgnevatest küsimusest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas projekt käsitleb olulisi aktuaalseid väljakutseid (sh sotsiaalsed ja kultuurilised probleemid) siseriiklikult ja/või rahvusvaheliselt? • Kas projekti tulemused võivad parandada ühiskonna heaolu, sotsiaalset sidusust ja/või (küber)julgeolekut? • Kas projekti tulemused võivad aidata lahendada olulisi keskkonnaalaseid väljakutseid? • Kas projekti tulemused võivad anda tõuke muudatusteks poliitikas, standardites, 	1 kuni 5

	<p>strateegilises planeerimises, suunistes, teenustes, käitumises jne?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas projekt aitab tihendada sektoritevahelist koostööd ja teadmussiiret (nt viiakse ellu koostöös Eesti TA-asutuste ja/või riigiasutuste ja/või ettevõtetega)? • Kas projekt aitab kaasa teadusvälisele innovatsioonile, sh soodustab teadusmahukat ettevõtlust? • Kas projekt võib olla mõjukas või oluline viisil, mida pole eespool mainitud (täpsustada)? <p>7.3. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud uurimistöö tutvustamisega seotud tegevused (uurimistöö tulemuste levitamist avalikkuses väljaspool teadusringkondi)?</p> <p>7.4. Kui taotleja eelmine taotlus rahuldati osaliselt ja grant määrati üheks aastaks ning taotleja on esitanud sama taotluse, siis kas projekt on alanud edukalt?</p> <p>7.1. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	
<p>8. Taotletava grandimahu põhjendus</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindavad ainult eksperdikomisjon ja hindamislõukogu.</i></p>	<p>8.1. Kas taotletavat grandimahtu on asjakohaselt selgitatud ja kas see on põhjendatud?</p> <p>8.2. Kas projekti hinnanguline kulu on püstitatud eesmärkidega kooskõlas?</p> <p>8.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	0 kuni 1

3.2. Hindamisskaalad ja lõpliku punktisumma kujunemine

3.2.1. Üheksaastmelist eristavat hindamisskaalat kasutatakse 1., 2., 3., 4 ja 7. kriteeriumi hindamisel:

- Suurepärase (5);
- Väga hea-suurepärase (4,5);
- Väga hea (4);
- Hea-väga hea (3,5);
- Hea (3);
- Rahuldav-hea (2,5);
- Rahuldav (2);
- Mitterahuldav-rahuldav (1,5);
- Mitterahuldav (1).

3.2.2. Kolmeastmelist eristavat hindamisskaalat kasutatakse 5., 6. ja 8. kriteeriumi hindamisel:

- Sobiv (1);

- Osaliselt sobiv (0,5);
- Mittesobiv (0).

3.2.3. Hinnete tõlgendus 1., 2., 3., 4. ja 7. kriteeriumis:

- Mitterahuldav (1) – taotluses on hindamiskriteeriumide mitmeid aspekte käsitletud ebapiisavalt ja/või selles on tõsiseid nõrkusi.
- Rahuldav (2) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik aspekte käsitletud väga üldiselt ning selles esineb märkimisväärseid nõrkusi. Taotluse parandamiseks oleks vaja olulisi muudatusi ja täpsustusi.
- Hea (3) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud hästi, ent esineb mitmeid puudusi. Mitmed olulised aspektid vajanuks põhjalikumat ja selgemat käsitlemist. Korralik, ent mitmete küsitavustega uurimisprojekt.
- Väga hea (4) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud väga hästi ning võib esineda vaid üksikuid puudusi või küsitavusi. Soovitavad oleksid vähesed muudatused ja täpsustused. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline.
- Suurepärase (5) – taotlus on silmapaistvalt hästi koostatud ning vastab hindamiskriteeriumide kõikidele alakriteeriumidele parimal võimalikul moel. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline. Erakordselt tugev taotlus kõigis selle aspektides.

3.2.4. Hinnete tõlgendus 5., 6. ja 8. kriteeriumis:

- Sobiv (1) – puudusi ei esine;
- Osaliselt sobiv (0,5) – esineb mõningaid puudusi või küsitavusi (põhjenduse lisamine on kohustuslik).
- Mittesobiv (0) – esineb väga olulisi puudusi (põhjenduse lisamine on kohustuslik).

3.2.5. Lõpliku punktisumma saamiseks summeeritakse kriteeriumide hinded. Kriteeriumi 4 (Projekti potentsiaalne teaduslik mõju) ja 7 (Olulisus Eesti kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele) punktiarvestuses rakendatakse koefitsienti 0,8. Lõplik punktisumma võib olla 4,6 kuni 26 punkti.

3.3. Lävend

Taotluste hindamisel kasutatakse kaht tüüpi lävendit : kvalifitseerumis- ja kvaliteedilävendit.

3.3.1. Kriteeriumide 1, 2, 3, 4 ja 7 kvalifitseerumislävend on enne koefitsiendi rakendamist 3 punkti (*hea*). Kriteeriumide 5, 6 ja 8 kvalifitseerumislävend 0,5 punkti (*osaliselt sobiv*). Kui taotlus jääb alla lävendi, ei kvalifitseeru see rahastamisele ja taotlejal ei pruugi olla võimalik järgmises taotlusvoorus taotlust esitada. Kui taotlus jääb 8. kriteeriumis alla lävendi, ei kvalifitseeru see rahastamisele, ent taotlejale ei tulene sellest piiranguid järgmises taotlusvoorus osalemisel.

3.3.2. Rühmagrandi taotluste valdkondlikud kvaliteedilävendid on järgmised:

- Täppisteadused 22,8 punkti;
- Bio- ja keskkonnateadused 22,7 punkti;
- Tehnika ja tehnoloogia 21,4 punkti;
- Arsti- ja terviseteadused 21,8 punkti;
- Põllumajandusteadused ja veterinaaria 21,7 punkti;
- Sotsiaalteadused 21,4 punkti;
- Humanitaarteadused ja kunstid 23,2 punkti.

Juhul, kui taotluse lõplik punktisumma jääb alla kvaliteedilävendi, ei kvalifitseeru see taotlus rahastamisele.

4. Kokkuvõtva hinnangu andmine ja paremusjärjestuse moodustamine

Selle osa täidab hindamiskoogu.

- 4.1. Hindamiskoogu koostab igale taotlusele kokkuvõtva hinnangu, milles toob välja taotluse lõpliku punktisumma ning selle kujunemise aluseks olnud olulisemad tugevused ja puudused.
- 4.2. Tuginedes taotlustele antud lõplikele punktisummadele, moodustab hindamiskoogu taotluste paremusjärjestuse.
- 4.3. Juhul, kui taotlusvooru eelarvest ei ole võimalik rahuldada kõiki asjaomases valdkonnas kvaliteedilävendi ületanud taotlusi, lähtub hindamiskoogu rahastusettepaneku tegemisel järgmistest põhimõtetest:
 - 4.3.1. taotlused rahuldatakse paremusjärjestuse alusel;
 - 4.3.2. võrdse punktisummaga taotlused seatakse paremusjärjestusse vastavalt hindamiskriteeriumides antud hinnete, lähtudes järgmisest hindamiskriteeriumide järjekorrast: 3, 1, 2, 4, 5, 6, 7 ja 8;
 - 4.3.3. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.2 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, mis põhinevad eelmises taotlusvoorus osaliselt rahastuse saanud projektil;
 - 4.3.4. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.3 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, milles on taotleja temast paremusjärjestuses eespool olevate taotlejate seas vähem esindatud soo esindaja;
 - 4.3.5. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.4 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, mille esitaja on omandanud doktorikraadi hiliseima kuupäevaga;
 - 4.3.6. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.5 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, mille (alam)valdkond on paremusjärjestuses eespool olevate taotluste seas vähem esindatud;
 - 4.3.7. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.6 kirjeldatud tegevust ning kuuluvad rahuldatavate taotluste hulka, seatakse paremusjärjestusse loosimise teel teadusagentuuri kehtestatud korras.